



2022/2188(INI)

10.10.2023

LAUSUNTO

kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalta

ulkoasiainvaliokunnalle ja kansainvälisen kaupan valiokunnalle

EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan kauppaa- ja yhteistyösopimuksen täytäntöönpanoa koskevasta mietinnöstä
(2022/2188(INI))

Valmistelija: Katarina Barley

PA_NonLeg

EHDOTUKSET

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta pyytää asiasta vastaavia ulkoasiainvaliokuntaa ja kansainvälisen kaupan valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. palauttaa mieliin, että lainvalvonta- ja oikeusyhteistyötä rikosasioissa koskevan kauppaja yhteistyösopimuksen¹ kolmannen osan soveltaminen edellyttää demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamista sekä muun muassa ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa esitettyjen ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojelua ja sitoutumista korkeatasoiseen henkilötietojen suojaan; palauttaa mieliin, että EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan välinen tehokas, läheinen ja molempia osapuolia hyödyttävä lainvalvonta- ja oikeusyhteistyö on tärkeää niiden maantieteellisen läheisyyden ja yhteisten haasteiden vuoksi;
2. korostaa, että Euroopan ihmisoikeussopimus on oikeudellisesti sitova asiakirja Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja että lainsäädäntöehdotusten olisi oltava sen vaatimusten ja siinä vahvistettujen oikeuksien ja vapauksien mukaisia; korostaa, että kauppaja yhteistyösopimuksen 524 artiklassa määrätään, että EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan välinen yhteistyö perustuu siihen, että on tärkeää panna täytäntöön kyseisen yleissopimuksen mukaiset oikeudet ja vapaudet kansallisella tasolla; ilmaisee huolensa Yhdistyneessä kuningaskunnassa käydyistä keskusteluista, jotka koskevat eroamista Euroopan ihmisoikeussopimuksesta, ja palauttaa mieliin Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun tältä osin ilmaiseman huolen²; palauttaa mieliin kauppaja yhteistyösopimuksessa olevan määräyksen, jonka mukaan tätä osaa ei enää sovelleta, jos Yhdistynyt kuningaskunta tai jäsenvaltio irtisanoutuu Euroopan ihmisoikeussopimuksesta;
3. ilmaisee vakavan huolensa Yhdistyneessä kuningaskunnassa käynnissä olevista lainsäädäntöprosesseista, jotka vaarantaisivat nämä edellytykset, eli sisällytettyä unionin lainsäädäntöä koskevasta lakiesityksestä, tietosuoja ja digitaalisia tietoja koskevasta toisesta lakiesityksestä (DPDI2) sekä laitonta muuttoliikettä koskevasta lakiesityksestä;
4. palauttaa mieliin, että kauppaja yhteistyösopimuksen kolmannessa osassa sallitaan laajat tietovirrat EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä, kuten DNA-tietojen, matkustajarekisteritietojen ja rikosrekisteritietojen vaihto; korostaa tämän vuoksi, että on äärimmäisen tärkeää, että Yhdistynyt kuningaskunta varmistaa, että tietosuojavaatimusten taso on lähtökohtaisesti vastaava kuin Euroopan unionissa, jotta vältetään vaarantamista EU:n vaatimuksia ja siten unionin kansalaisen perusoikeuksia jaettaessa tietoja Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa; kehottaa siksi komissiota valvomaan tarkasti DPI2-lakiesityksen vaikutusta unionin kansalaisten

¹ Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välinen kauppaja yhteistyösopimus (EUVL L 149, 30.4.2021, s. 10).

² <https://www.coe.int/ca/web/commissioner/-/united-kingdom-commissioner-warns-against-regression-on-human-rights-calls-for-concrete-steps-to-protect-children-s-rights-and-to-tackle-human-rights-issues-in-northern-ireland>.

tietosuojaoikeuksiin;

5. korostaa vakavaa riskiä, joka liittyy henkilötietojen edelleen siirtämiseen sellaisiin EU:n ulkopuolisiin maihin, jotka eivät tarjoa riittävää suojan tasoa; muistuttaa, että tietojen ensisijainen vastaanottaja voi siirtää henkilötietoja eteenpäin vain, jos myös vastaanottajaan sovelletaan riittävän tietosuojan tason takaavia sääntöjä; korostaa tämän vuoksi, että Yhdistyneen kuningaskunnan on varmistettava, että sen tiedonsiirrot EU:n ulkopuolisiin maihin perustuvat asianmukaisiin suojatoimiin ja että taataan tietosuojan taso, joka on vastaava kuin Euroopan unionissa;
6. korostaa, että Yhdistyneen kuningaskunnan DPDI2-lakiesityksen hyväksyminen nykyisessä muodossaan voisi entisestään vaarantaa Yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevan päätöksen tietosuojan riittävydestä; muistuttaa, että komissio on luvannut seurata tilannetta tiiviisti ja kumota tietosuojan riittävyttä koskevat päätökset, jos yksityisyyden suoja ei enää ole ”olennaisilta osin vastaava” Yhdistyneessä kuningaskunnassa;
7. pitää erittäin valitettavina Yhdistyneen kuningaskunnan uuden DPDI2-lakiesityksen säännöksiä, joilla otettaisiin käyttöön uusia maan hallitukselle siirrettyjä lainsäädäntövaltuuksia tietojenkäsittelyn laillistamiseksi, kun on kyse kansallisesta turvallisuudesta, lainvalvonnasta ja viranomaisten oikeudesta tutustua yksityisten tahojen hallussa oleviin henkilötietoihin; on hyvin huolissaan sellaisten siirrettyjen lainsäädäntövaltuuksien käyttöönotosta, joiden mukaan Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus voi muuttaa tiettyjä tietosuojalainsäädännön perustavanlaatuisia tekijöitä sekundaarilainsäädännöllä; korostaa riskejä, joita näillä siirretyillä valtuuksilla aiheutetaan oikeusvarmuudelle ja Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojan riittävyttä koskevan päätöksen tulevaisuudelle;
8. tuomitsee Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojalaissa säädetyn yleisen ja laajan poikkeuksen tietosuojaperiaatteista ja rekisteröityjen oikeuksista, kun kyseessä on henkilötietojen käsittely maahanmuuttotarkoituksia varten; katsoo, että poikkeus tapauksissa, joissa rekisteröityjen oikeuksien täytäntöönpano vaarantaisi maahanmuuton tehokkaan valvonnan, tai sellaisen toiminnan tutkimisessa tai havaitsemisessa, joka häiritäisi maahanmuuton tehokkaan valvonnan ylläpitämistä, ei ole oikeusvarmuuden periaatteen mukainen eikä näin ollen riitä estämään omavaltaista päätöksentekoa; kehottaa komissiota seuraamaan tiiviisti DPDI2-lakiesityksen oikeudellisen uudelleentarkasteluprosessin kehitystä maahanmuuttoa koskevan poikkeuksen osalta;
9. on huolissaan siitä, että Yhdistyneen kuningaskunnan DPDI2-lakiesitys mahdollistaisi automatisoidun päätöksenteon; korostaa, että kyseisessä esityksessä evättäisiin yksityishenkilöiltä heidän oikeutensa, jota suojataan unionissa yleisellä tietosuojasetuksella³ ja kansainvälisesti yleissopimuksella yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä, olla joutumatta sellaisen päätöksen kohteeksi, joka perustuu pelkästään automaattiseen tietojenkäsittelyyn (mukaan lukien profilointi) ja jolla on häntä koskevia oikeusvaikutuksia tai joka vaikuttaa häneen vastaavalla tavalla

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2016/679, annettu 27. huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

merkittävästi; kehottaa komissiota seuraamaan tilannetta tiiviisti ja jatkuvasti;

10. pitää erittäin valitettavina Yhdistyneen kuningaskunnan uuden tietosuojaa ja digitaalisia tietoja koskevan lakiesityksen säännöksiä, joilla heikennetään rekisterinpitäjien ja henkilötietojen käsittelijöiden velvollisuuksia, mukaan lukien uudet säännökset, joissa edellytetään, että käsittelyn yhteydessä nimetään päävastuuhenkilö vain, kun käsittely todennäköisesti aiheuttaa suuren riskin yksityishenkilöille; pitää myös valitettavina säännöksiä, joilla poistetaan vaatimus nimetä Yhdistyneen kuningaskunnan ulkopuolelle sijoittautunut rekisterinpitäjien ja henkilötietojen käsittelijöiden edustaja, johon sovelletaan Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojasääntöjä, sekä säännöksiä, joilla poistetaan velvoite kuulla Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojavalvontaviranomaista ennen käsittelyä, jos rekisterinpitäjän arvio osoittaa, että käsittely todennäköisesti aiheuttaa suuren riskin;
11. ilmaisee huolensa Yhdistyneen kuningaskunnan uuden DPDI2-lakiesityksen säännöksistä, joilla heikennettäisiin tietosuojaviranomaisen riippumattomuutta ja otettaisiin käyttöön valtuuksia, joiden nojalla hallitus voisi puuttua tietosuojaviranomaisen tehtävien harjoittamiseen;
12. korostaa, että Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojavalvontaviranomainen on havainnut useita sääntöjen noudattamatta jättämisistä ja että sen tilastot osoittavat, että sääntöjä pannaan hyvin harvoin toimeen tehokkaasti; muistuttaa, että suunnitellut säännöt on toimeenpantava henkilötietojen suojan korkean tason varmistamiseksi ja yksityishenkilöillä on oltava mahdollisuus tehokkaaseen valitusmenettelyyn; on myös huolissaan muutoksesta, joka koskee kantelun johdosta toimimatta jättämistä, sekä tietosuojaviranomaisen käytettävissä olevien resurssien kaltaisten perusteiden sisällyttämisestä, koska näillä on kielteinen vaikutus kantelujen tehokkuuteen;
13. muistuttaa, että Yhdistyneen kuningaskunnan laajamittaiset valvontaohjelmat eivät ole sellaista normien mukaisia, jotka vastaavat olennaisilta osin EU:n tietosuojasääntöjä; kehottaa jälleen Yhdistynyttä kuningaskuntaa ottamaan huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön tällä alalla.
14. kehottaa Yhdistynyttä kuningaskuntaa täyttämään matkustajarekisteritietojen käsittelyä koskevat tietosuojavaatimukset kauppaa- ja yhteistyösopimuksen 552 artiklan mukaisesti; pitää valitettavana pitkää kolmen vuoden siirtymäaika, joka viivästyttää matkustajien henkilötietojen poistamista maasta poistumisen jälkeen koskevan vaatimuksen täytäntöönpanoa;
15. korostaa, että kauppaa- ja yhteistyösopimuksen 541 artiklassa määrätään sopimuksen muuttamista koskevasta menettelystä siinä tapauksessa, että Prüm-puitteiden mukaista unionin lainsäädäntöä muutetaan merkittävästi; muistuttaa tämän vuoksi, että Yhdistyneen kuningaskunnan osallistuminen äskettäin tarkistettuihin Prüm-puitteisiin ei ole automaattista ja että sen edellytyksenä olisi oltava, että Yhdistynyt kuningaskunta säilyttää nykyiset ihmisoikeusnorminsa ja varmistaa riittävän tietosuojakehyksen ja tehokkaat oikeudelliset suojoimet, jotka ovat olennaisia ennakoedellytyksiä poliisin ja oikeuslaitosten yhteistyölle rikosasioissa;
16. muistuttaa, että Yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevien kahden tietosuojan riittävyttä koskevan päätöksen voimassaolo päättyy vuonna 2025 ja että komissio voi toteuttaa

milloin tahansa toimenpiteitä, jos Yhdistynyt kuningaskunta poikkeaa nykyisestä tietosuojan tasosta; muistuttaa, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen toimivalta ulottuu Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja sen on noudatettava Euroopan ihmisoikeussopimusta niin kauan kuin se haluaa hyötyä näistä tietosuojan riittävyttä koskevista päätöksistä; huomauttaa, että kun on kyse tarpeesta tarkistaa kahden vuoden kuluessa päätöstä tietosuojan riittävydestä henkilötietojen siirrossa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, on äärimmäisen tärkeää, että Euroopan ihmisoikeussopimuksessa suojattujen oikeuksien takaamisesta ei jousteta ja että parlamentti seuraa tiiviisti ja säännöllisesti niiden mahdollisia noudattamatta jättämisistä; kehottaa Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisia pidättymään antamasta lainsäädäntöä, joka vaarantaisi riittävän suojelun tason;

17. pitää erittäin valitettavana, että niiden unionin kansalaisten määrä, joilta evättiin pääsy Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja jotka palasivat kotiin siirtymäkauden jälkeen, on kasvanut huomattavasti; pitää valitettavana, että Yhdistynyt kuningaskunta sovelsi eriytettyä kohtelua useiden EU:n jäsenvaltioiden kansalaisten viisumimaksuihin; ilmaisee huolensa siitä, että unionin kansalaisten viisumimenettelyt ovat pitkiä ja monimutkaisia; kehottaa Yhdistynyttä kuningaskuntaa olemaan syrjimättä EU:n kansalaisia heidän kansalaisuutensa perusteella sekä rekisteröinnissä EU:n oleskelustatusjärjestelmään että liikkuvuuden ja viisumikysymysten osalta; korostaa, että tällaiset käytännöt loukkaavat kauppaa- ja yhteistyösopimuksessa vahvistettuja vastavuoroisuuden ja syrjintäkiellon periaatteita, ja kehottaa komissiota seuraamaan tarkasti tällaista kehitystä;
18. muistuttaa, että oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevaan perusoikeuteen sisältyy muun muassa tiedonsaantioikeus, oikeus tulkkaukseen ja käännökseen, oikeus asianajajaan, oikeus syyttömyysolettamaan ja oikeus olla läsnä oikeudenkäynnissä sekä rikosoikeudellisissa menettelyissä epäiltyjen tai syytettyjen lasten erityiset suojatoimet ja oikeus oikeusapuun, jotka on myös varmistettava rikosasioissa EU:n ulkopuolisten maiden kanssa tehtävässä oikeudellisessa yhteistyössä;
19. muistuttaa, että tehokkaiden luovutusmenettelyjen varmistamiseksi pidätysmääräys on pantava täytäntöön kiireellisesti, ja jos henkilö ei suostu luovuttamiseen, kuuleminen on järjestettävä 21 päivän kuluessa pidätyksestä; muistuttaa, että oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan perusoikeuden turvaamiseksi näitä määräaikoja ei saa ylittää; kehottaa Yhdistynyttä kuningaskuntaa noudattamaan kauppaa- ja yhteistyösopimuksessa vahvistettuja määräaikoja jäsenvaltioiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan keskinäisen oikeusavun soveltamisen helpottamiseksi;
20. muistuttaa, että kauppaa- ja yhteistyösopimuksen 525 artiklan 1 kohdan mukaan unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välinen lainvalvonta- ja oikeusyhteistyö rikosasioissa perustuu osapuolten pitkäaikaiseen sitoumukseen varmistaa henkilötietojen suojan korkea taso, myös Europolin ja Eurojustin kanssa tehtävän yhteistyön osalta; korostaa, että henkilötietojen vaihto oikeus- ja sisäasioiden alan virastojen kanssa tulisi sallia vain, kun unionin tietosuojavaatimusten noudattaminen taataan ja ihmisoikeuksia noudatetaan.

**TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

58 artikla – Valiokuntien yhteiskokoukset Ilmoitettu istunnossa (pvä)	15.12.2022
Hyväksytty (pvä)	9.10.2023
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 32 –: 4 0: 2
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Abir Al-Sahlani, Malik Azmani, Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Malin Björk, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Jorge Buxadé Villalba, Patricia Chagnon, Lena Düpont, Lucia Āuriš Nicholsonová, Nicolaus Fest, Sophia in ‘t Veld, Assita Kanko, Alice Kuhnke, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Erik Marquardt, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Pina Picierno, Paulo Rangel, Diana Riba i Giner, Isabel Santos, Birgit Sippel, Tineke Strik, Ramona Strugariu, Yana Toom, Milan Uhrík, Tom Vandendriessche, Javier Zarzalejos
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Cyrus Engerer, José Gusmão, Dragoş Tudorache, Maria Walsh
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (209 art. 7 kohta)	Petros Kokkalis, Ljudmila Novak, Thomas Rudner

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

32	+
PPE	Lena Düpont, Jeroen Lenaers, Ljudmila Novak, Paulo Rangel, Maria Walsh, Javier Zarzalejos
Renew	Abir Al-Sahlani, Malik Azmani, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Sophia in 't Veld, Maite Pagazaurtundúa, Ramona Strugariu, Yana Toom, Dragoş Tudorache
S&D	Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Cyrus Engerer, Juan Fernando López Aguilar, Javier Moreno Sánchez, Pina Picierno, Thomas Rudner, Isabel Santos, Birgit Sippel
Verts/ALE	Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Alice Kuhnke, Erik Marquardt, Diana Riba i Giner, Tineke Strik
The Left	Malin Björk, José Gusmão, Petros Kokkalis

4	-
ID	Patricia Chagnon, Nicolaus Fest, Tom Vandendriessche
NI	Milan Uhrík

2	0
ECR	Jorge Buxadé Villalba, Assita Kanko

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää